

Niels Bjerre-Poulsen

USA

HISTORIE OG IDENTITET

EXTRA
JAPS
SURRENDER

JAPS
QUIT

SYSTEMS

1584: Første engelske forsøg på at oprette en koloni i Virginia.

1607: Oprettelsen af en engelsk koloni i Jamestown, Virginia.

1619: De første afrikanere sælges som slaver i Virginia, hvor der dyrkes tobak.

1620: Immigranter, deriblandt mange puritanske pilgrimme ankommer til Plymouth, Massachusetts med skibet Mayflower og grundlægger en koloni.

1630-40: Mange puritanere udvandrer til Amerika.

1624-81: Andre kolonier - de fleste af dem under den engelske krone - grundlægges på den amerikanske østkyst.

1739-44: En religiøs vækkelse breder sig til alle de nordamerikanske kolonier.

1754-63: Frankrig og Storbritannien udkæmper Syvårskrigen om kontrollen med Nordamerika. Ved freden i Paris i 1763 fortrænges Frankrig næsten helt fra Nordamerika. Alt vest for Mississippifloden regnes nu for spansk territorium.⁷

1764-74: Tiltagende konflikter om skatter og afgifter mellem de britiske kolonier i Nordamerika og moderlandet.

1774: Delegerede fra alle kolonier på nær Georgia mødes i Philadelphia for at diskutere deres fremtidige forhold til Storbritannien. De første skridt mod løsrivelse tages.

1775: Uafhængighedskrigen bryder ud.

1776: Thomas Jefferson skriver Uafhængighedserklæringen.

1778: Frankrig slutter sig til de amerikanske rebeller i kampen mod Storbritannien.

1781: I oktober vinder kolonisternes hær under George Washingtons kommando, sammen med franske tropper, den afgørende sejr ved Yorktown.

1783: Med underskrivelsen af en fredsftale i Paris anerkender Storbritannien de amerikanske koloniers uafhængighed.

1777-87: De såkaldte konføderationsartikler, ratificeret i 1781, skaber Amerikas forenede Stater. Samarbejdet mellem staterne er dog forholdvis uforpligtende, og blandt andet en række sociale revolter demonstrerer efterhånden behovet for at overgive mere autoritet fra de enkelte stater til et fælles styringsorgan. Derfor mødes delegerede fra alle stater i 1787 i Philadelphia for at revidere artiklerne.

1787: I stedet for at revidere konføderationsartiklerne vedtager konventet i Philadelphia en helt ny forfatning. Forbundsstaten USA bliver til, med en fælles præsident, en fælles lovgivende forsamling (Kongressen), fælles domstole og højesteret.

1789: George Washington bliver taget i ed som USA's første præsident.

1803: Præsident Thomas Jefferson køber Louisiana-territoriet fra Frankrig.

1804-06: Meriwether Lewis og William Clark leder en ekspedition, som udforsker det store amerikanske vildnis fra St. Louis og hele vejen til vestkysten.

1812-15: USA er i krig med Storbritannien. Krigen afsluttes officielt med freden i Ghent 1814, men nyheden når ikke frem til de stridende parter, der den 8. januar udkæmper slaget om New Orleans.

1818-19: USA erobrer Florida fra Spanien, som samtidig giver afkald på alle territorier nord for Californien.

1820-21: Missouri-kompromisset udstikker retningslinjer for, i hvilke territorier slaveri skal være enten tilladt eller forbudt.

1823: Med Monroe-doktrinen frabeder USA sig yderligere europæisk indblanding på den vestlige halvkugle.

1829: Med valget af Andrew Jackson som præsident begynder en demokratisering af den politiske kultur.

1831-38: De første store tvangsforflytninger af indianerstammer.

1835-36: Amerikanske bosættere forsøger at løsrive Texas fra Mexico. Mexicanske regeringstropper dræber samtlige 187 rebeller i missionsstationen Alamo, men kan ikke forhindre, at Texas erklærer sin uafhængighed.

1840-61: Tusinder af pionerer drager vestpå til Oregon og Californien, efterhånden som nye ruter bliver kortlagt.

1845: Republikken Texas indlemmes i USA.

1846-48: USA udkæmper en krig med Mexico, og erobrer store nye landområder.

1848-49: Fundet af guld i Californien får tusinder til at drage vestpå.

1850-61: Spændingerne mellem nordstaterne og slavestaterne i syd tager til, blandt andet fordi der i nord er en voksende modstand mod at sende flygtede slaver tilbage.

1860: Abraham Lincoln, kandidat for Det republikanske Parti, vælges som USA's præsident. South Carolina forlader unionen.

1861-65: Endnu 10 sydstaten forlader unionen og danner Amerikas konfødererede Stater. Borgerkrigen bryder ud.

1862: Præsident Lincoln proklamerer slavernes frigivelse.

1863: Nordstaternes sejr i slaget ved Gettysburg bliver et vendepunkt i krigen.

1865: Den 9. april overgiver sydstaternes general Lee sig til nordstaternes general Grant i domhuset i Appomattox. Borgerkrigen er slut. Fem dage senere bliver præsident Lincoln myrdet.

Utopi og virkelighed

Det er ofte blevet hævdet, at USA adskiller sig fra andre lande i verden ved, at det allerede eksisterede som en ide, før det blev en fysisk realitet. Det store jomfruelige land på den anden side af Atlanten havde dannet grundlaget for utopier om det perfekte samfund længe, inden de tretten britiske kolonier i Nordamerika i årene 1775-1783 løsrev sig fra moderlandet og grundlagde en selvstændig nation. Hvad enten det var Eldorado, Vinland, eller noget helt tredje de søgte, havde de, der valgte den farefulde rejse til Amerika, allerede inden afrejsen dannet sig et billede af de lykkeligheder, der ventede dem. Virkeligheden var selvsagt oftest anderledes. Denne bog handler om de to Amerikaer - nationen (USA) og ideen - og om, hvordan de gennem mere end to århundreder gensidigt har formet hinanden. Mest af bekvemmelighed anvendes betegnelsen "Amerika" altså her synonymt med "USA", skønt den rent geografisk dækker et langt større område end De forenede Stater

Et ærinde i vildniset

De fleste af de bosættere, som fra begyndelsen af 1600-tallet krydsede Atlanten for at kolonisere Amerika, bevarede deres stærke mentale bånd til Europa. Det gjaldt ikke mindst de såkaldte puritanere, der slog sig ned i New England. Det guddommelige forsyn havde sendt dem på et "ærinde i vildniset", som ikke blot skulle frelse dem selv, men i sidste ende hele den gamle syndige verden. Deres primære pligt var derfor at skabe et samfund, der kunne tjene som forbillede. Som lederen af den puritanske koloni i Massachusetts, John Winthrop udtrykte det: "Vi skal være som en by på toppen af en bakke ("a city upon a hill"), alverdens øjne ser på os". Winthrops ofte cite-

rede udtryk afspejler to forestillinger, som lige siden har været centrale elementer i den amerikanske selvforståelse, nemlig dels at Amerika er enestående og særligt begunstiget, dels at det har en særlig historisk mission.

Hvad var det amerikanerne ville tilbyde den verden, de havde lagt bag sig? Puritanerne så først og fremmest Amerika som et religiøst forbillede. Ved at få civilisationen til at blomstre i vildniset skulle de demonstrere, at Herren belønner foretagsomhed og renhed i troen. Med den amerikanske løsrivelse fra Storbritannien tilføjedes ideen om, at den nye nation også skulle tjene som politisk forbillede. "I vidt omfang er Amerikas sag hele menneskehedens sag", skrev Thomas Paine i sin bog *Common Sense* ved Uafhængighedskrigens udbrud. USA skulle som det første land, der var født som et demokrati fungere som en slags "frihedens værksted", hvorfra demokratiske ideer kunne brede sig til resten af verden.

Er Amerika anderledes?

Lad os kigge nærmere på det første element i Winthrop-citatet ovenfor, nemlig forestillingen om, at Amerika er enestående og særligt begunstiget - eller med et ofte anvendt udtryk exceptionelt. Ideen om, at den historiske udvikling i Amerika er sket på ganske særlige vilkår har i forskellige ikklædninger præget debatten siden Winthrops dage. Ifølge puritanerne kunne disse særlige vilkår tilskrives det guddommelige forsyn, men mere rationelle forklaringer har siden taget over. Blandt de vigtigste er fraværet af en feudal fortid med kongemagt og aristokrati, samt adgangen til store arealer af frugtbar jord og andre naturlige rigdomme. I forhold til landene i Europa



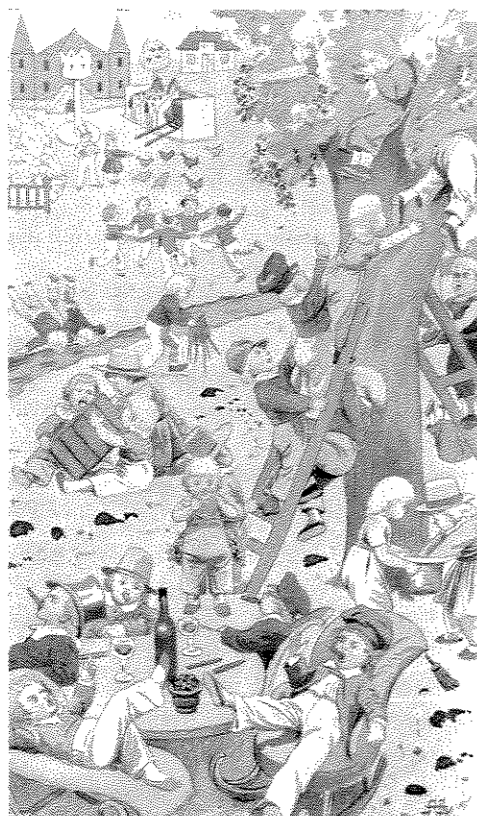
John Winthrop (1588-1649) blev i 1630 guvernør for den første koloni af puritanere i Massachusetts.



Det har været vores skæbne som nation ikke at have ideologier, men at være en.

Richard Hofstadter, historiker

En af Alfred Schmidts illustrationer til "Flugten til Amerika".



har USA derfor fra begyndelsen haft større almen velstand og større social mobilitet.

Mange historikere har i tidens løb forsøgt at tage livet af forestillingen om amerikansk exceptionalisme. Talrige studier har forsøgt at påvise lighederne mellem udviklingen i USA og udviklingen i andre lande. Andre har spurgt, hvad det er for en norm USAs samfundsmæssige udvikling afviger fra. Hvilke lande sætter den standard for en "normal" udvikling, som andre lande kan bedømmes efter? På trods af sådanne indvendinger lever exceptionalismen fortsat i bedste velgående, måske især fordi selve denne forestilling om anderledeshed er blevet et så centralt element i den amerikanske selvforståelse, at den med tiden har virket som en selvopfyldende profeti.

Anderledes, ikke bedre

Forestillingen om amerikansk exceptionalis-

tekst 1

Danske drømme om Amerika (1830)

I "Flugten til Amerika" ironiserer Christian Winther kærligt over ideen om USA som det forjættede land ved at lade fortælleren mindes en indskydelse i barndommen om at stikke af fra lektier, kærestesorger og lignende problemer ved at krydse Atlanten.

"Ja, længer der er til Amerika
end til tante Lise på landet,
men for at komme didhen herfra,
man sejle må over vandet.
Men hvis man så farten overstår,
Fortryder man aldrig løbet,
Man får til foræring en herregård
Og penge oven i købet.

Med sølv er bestens hov beskoet
Og vognens hjul beslået,
Guldet det ligger dig for din fod,
Du bukkes dig kun for at få'et.

Konfektrosiner og mandler der gro,
I store duske de hænge
På træerne sammen, to og to,
Og koster slet ingen penge.

Brystsukre du som tvebakker ser,
Som rugbrød chokolade,
Med sukkerkugler det hagler og sner,
Og regner med limonade.

Og frihed har man endnu dertil
Fra morgen til aftens ende,
Man spytter på gulvet, hvor man vil,
Og lader cigarerne brænde.

Man gynger hele den udslagne dag
I dejlige vuggestole,
Og det kommer an på hvers behag,
Om han gider gå i skole!"

me har ofte givet sig udslag i national selvforherligelse, men det er værd at understrege, at exceptionel ikke nødvendigvis betyder bedre, og at udtrykket ofte anvendes i en mere neutral betydning. At USA modsat de europæiske lande blev ved med at tillade slaveri indtil en blodig borgerkrig, 1861-65, satte punktum for denne beskæmmende praksis, kan også ses som et udtryk for exceptionalisme. Det samme kan den omstændighed, at man i endnu hundrede år fortsatte med at tolerere lovbase-ret racediskrimination i sydstaterne.

Man kunne også betegne det som et udtryk for exceptionalisme, at USA i dag har en kriminalitet, der er ca. tre gange højere end i andre vestlige lande. Samtidig viser statistikkerne, at landet fortsat har en højere gennemsnitsindkomst og større social mobilitet end noget andet vestligt land - drømmen om at begynde som avisdreng og ende som millionær lever - men USA har også den mest ulige indkomstfordeling og den største andel af borgere, der lever under fattigdomsgrænsen. Også det kan betegnes som exceptionelt.

"Typisk amerikansk!"

Nationalkarakter er et følsomt område at bevæge sig ind på. Generaliseringer om adfærd hos et helt lands befolkning er oftest blot et påskud for at luften sine fordomme. Særligt svært er det med en stor befolkning som den amerikanske, der både er geografisk spredt over et kæmpe område og samtidig sammensat af vidt forskellige etniske grupper.

Giver det mening at tale om en amerikansk nationalkultur? Eller lader amerikansk kultur sig kun beskrive som en række adskilte subkulturer uden væsentlige fællesnævner? Denne diskussion kommer vi tilbage til i næste kapitel. Her skal det blot konstateres, at mange udenlandske iagttagere på trods af alle forbehold har fundet det svært at undsige ideen om, at der faktisk findes en slags "typisk" amerikaner" - at de fysiske, politiske og økonomiske rammer gennem mere end to århundreders

amerikansk historie trods alt har skabt noget, man kan kalde en amerikansk identitet.

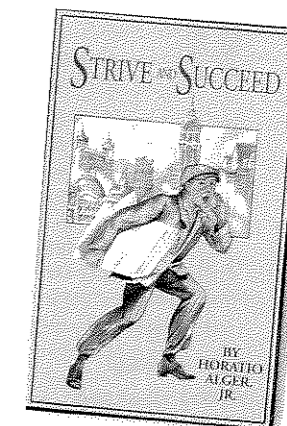
I sin søgen efter en national identitet definerede det unge USA sig først og fremmest som en modpol til Europa. I århundrederne efter Amerikas "opdagelse" havde europæerne spejlet sig i beretningerne fra "den ny verden". Forestillingerne om de vilde indianere havde hjulpet dem i bestræbelserne på at definere sig selv som "civiliserede" Omvendt kunne den unge nation USA i årene efter Uafhængighedskrigen (1775-1783) bruge Europa som et spejl. Landets politiske kultur blev i udpræget grad defineret ud fra, hvordan den adskilte sig fra "den gamle verdens". Europa var aristokratisk, USA var demokratisk. Europa var syndigt, USA var uskyldig. Europa var bundet af fortiden, USA kunne frit skabe fremtiden.

tekst 2

Hvad er en amerikaner? (1782)

J. Hector St. John de Crèvecoeurs halvbiografiske Letters From an American Farmer, udgivet i 1782, er blandt de tidligste værker, der forsøger at beskrive en særegen amerikansk identitet. Bogens berømte spørgsmål "Hvad er så amerikaneren, dette nye menneske?" ses ofte som det tidligste udtryk for ideen om Amerika som en smeltedigel for alverdens nationaliteter. Crèvecoeur selv omtales i flere værker, som en fransk immigrant, der slog sig ned som landmand i Pennsylvania og blev amerikaner. Sandheden om forfatterens skæbne er noget anderledes. Den adelige Crèvecoeur, der var fransk af fødsel, men engelsk statsborger, boede ganske vist i Amerika fra 1759, men hans loyalitet over for den engelske krone under Uafhængighedskrigen gjorde, at han i 1780 følte sig truet til at forlade landet og flytte til London. Han vendte senere tilbage som fransk konsul i en periode, men amerikaner blev han aldrig.

• I dette store amerikanske asyl har Europas fat-



Fra avisdreng til millionær

I slutningen af 1800-tallet, mens immigrationen fra Europa var på sit højeste, var Horatio Alger (1832-1899) blandt de mest læste og elskede forfattere. Et hovedtema i de mere end 100 rags to riches-historier, han skrev, var den forældreløse dreng, der med ærlighed og gåpåmod ender på vejen mod succes og rigdom. Algers bøger er blevet det klassiske udtryk for myten om, at enhver med den rette indstilling kan blive til noget i USA.

”

Her bliver individer fra alle nationer smeltet sammen til en ny art af mennesker, hvis anstrengelser og efterslægt en dag vil skabe store forandringer i verden.

J. Hector St. John de Crèvecoeur, 1782

tige på en eller anden måde fundet sammen af forskellige årsager. Hvorfor skulle de spørge om hinandens nationalitet? Desværre, to tredjedele af dem havde ikke noget fædreland før. Kan en omværende stakkel, der arbejder og sulter, hvis liv er en vedvarende skueplads for smerte og trykkende armod - kan det menneske kalde England eller noget andet kongerige for sit fædreland? Et land, der ikke havde noget brød til ham, hvis marker ikke skaffede ham nogen høst, hvor han ikke blev mødt med andet end de riges vrede blikke, lovgivningens strenghed, med fængsler og afstraffelser, han som ikke ejede et eneste stykke af denne klodes omfattende overflade? Nej! Tilskyndet af en række forskellige motiver kom de hertil. Alt har tjent til at genrejse dem: nye love, en ny måde at leve på, et nyt samfundssystem; her er de blevet til mennesker: I Europa var de unyttige, som så mange planter uden frugtbar muld og forfriskende nedbør; de visnede og blev mejet ned af mangel, sult og krig; men nu ved at blive omplantet, har de som andre planter slået rod og er blomstret op! ...

Hvad er så amerikaneren, dette nye menneske? Han er enten europæer eller efterkommer af en europæer; derfor denne særlige blanding af blod, som du ikke finder i noget andet land. Jeg kunne vise dig en familie, i hvilken bedstefaderen var en englænder, hvis kone var hollænder, og hvis søn giftede sig med en fransk kvinde, hvis fire nulevende sønner har fået fire koner fra forskellige lande. Amerikaner er den, som ved at lægge alle sine gamle fordomme og manerer bag sig, modtager nye fra den nye måde at leve på, som han har tillagt sig, den nye regering han adlyder, og den nye status han har. Han bliver en amerikaner ved at blive modtaget i vor storlåede Alma Maters brede favn. Her bliver individer fra alle nationer smeltet sammen til en ny art af mennesker, hvis anstrengelser og efterkommere en dag vil skabe store forandringer i verden. Amerikanerne er vestens pilgrimme, som med sig bringer den store mængde af kunst, videnskab, vitalitet og arbejdsomhed, som opstod for længe siden østpå. De vil slutte den store ring. •

tekst 3

Alexis de Tocqueville om den amerikanske nationalkarakter (1840)

Alexis de Tocqueville (1805-1859), fransk aristokrat, politiker og politisk tænkter, tilbragte i 1831-32 ni måneder i USA, hvor han studerede den amerikanske politiske kultur. Rejsen kom til at danne grundlaget for værket *Demokratiet i Amerika* (1835-1840), som er blevet en klassiker. Mange af Tocquevilles observationer virker også i dag rammende og relevante. I det følgende tekstuddrag ser han nærmere på amerikanernes materialisme, moral og mod.

• Jeg har tidligere vist, hvordan amerikanerne til stadighed drives til at beskæftige sig med handel og industri. At de drages i den retning, skyldes både deres oprindelse, deres sociale struktur, deres politiske institutioner og selve karakteren af det land, de bor i. Man kan næsten sige, at amerikanerne danner et eneste stort handels- og industriselskab midt i et nyt og vældigt land, som det har til opgave at udnytte. Dette er det karakteristiske træk, som i vor tid i særlig grad gør det amerikanske folk forskelligt fra alle andre. Alle rimelige dyder, som virker regulerende og normaliserende på samfundet, og som virker fremmende på omsætningen, må derfor rangere særligt højt hos dette folk. Bryder man sig ikke om dem, bliver man genstand for almindelig foragt. Til gengæld indtager alle voldsomme og stormende dyder, som der måske nok kan stå glans om, men som oftest skaber brud og uro i samfundet, en underordnet plads hos amerikanerne. Man kan forsømme dem uden derfor at miste sine medborgeres agtelse, og måske kan man risikere at miste den, hvis man lægger sig efter at vise sådanne dyder.

Amerikanernes klassificering af lasterne er ikke mindre vilkårlig. Der findes visse tilbøjeligheder, som synes at blive fordømt af den menneskelige fornuft og samvittighed verden over, men som passer godt til de specielle krav, det amerikanske samfund stiller. Derfor dømmer amerikanerne dem mildt, og ind imellem opmuntrer de dem

faktisk. Jeg vil her specielt nævne begæret efter rigdom og de tilbøjeligheder, som hænger sammen med det. For at opdyrke, for at gøre noget frugtbart og omforme hele dette vældige, ubeboede kontinent, som står til amerikanerens rådhed, har han hver dag brug for den spore, som ligger i stærk lidenskab. Og hvad andet kan denne lidenskab være end begæret efter rigdom. Derfor bliver rigdomsjagten ikke fordømt i Amerika, den bliver af og til agtet, når den bare ikke går ud over de grænser, som sættes af hensyn til offentlig ro og orden. Det, som vore forfædre i middelalderen kaldte tarvelig griskhed, kalder amerikanerne prisværdig ærgerrighed, og vore forfædres erobringslyst og krigeriske sindelag, som til stadighed var kilde til strid, kalder amerikanerne for blindt og barbarisk vanvid.

I De forenede Stater mister man en formue og vinder den igen uden større vanskelighed. Landet er grænseløst stort og fuldt af uudtømmelige kilder. Folket har alle de behov og al den appetit, som kendetegner et menneske i vækst, og hver enkelt vil altid se sig omgivet af flere fristelser, end han kan klare at gabe over. Det man betragter som farligt i et sådant folk er ikke, at nogle mennesker bliver ruineret - deres plads fyldes snart - men at mennesker bliver passive og kraftsløse. Den dristige foretagsomhed i næringslivet er den vigtigste årsag til landets hurtige fremgang, til dets styrke og dets storhed. For Amerika er næringslivet at sammenligne med et stort lotteri, hvor nogen må tabe, men hvor staten altid vinder. Et sådant folk må derfor se med velvilje på økonomisk chancespil ...

I Amerika dømmer man strengere end noget andet sted i verden det, som strider mod sædeligheden, og som kan ødelægge ægteskabet. Dette står ved første øjekast i mærkelig modsætning til den tolerance, man viser på andre områder. Man bliver forbavset over, at man hos det samme folk finder en moral, som samtidig er så slap og så streng. Dette er imidlertid ikke så ulogisk, som det kan se ud. Den offentlige mening ser ikke strengt på den uhæmmede økonomiske vindingslyst, som er til gunst for industriens og hele



Som øverstbefalende for kolonisternes tropper under Uafhængighedskrigen blev George Washington (1732-99) et nationalt samlingspunkt. I 1789 blev han USA's første præsident. John Trumbulls maleri fra 1817-18 viser George Washington (til hest) under slaget ved Princeton, 1776.

nationens fremgang. Men den fordømmer i særlig grad usædeligheden, som afleder menneskene fra deres higen efter materiel velvære og ødelægger det gode familieforhold, som er af så stor betydning for at skabe fremgang i forretningslivet. For at opnå almindelig agtelse bliver amerikanerne derfor nødt til at have et velordnet privatliv, og derfor er det, man kan sige, at de sætter en ære i at være kyske. •

tekst 4

Langt fra Danmark (1855)

Under pseudonymet Alex Felix udsendte forfatteren H.P.C. Hansen i årene 1852-55 *Langt Fra Danmark - ti små bind med rejseskildringer fra USA*, hvor han havde opholdt sig 1846-52. Det følgende tekstuddrag er taget fra en lettere revideret udgave fra 1987.

• Den store nordamerikanske befolkning er sammensat af mange racer og folkeslag. Der findes englændere, skotter, irlændere, skandinaver, hollændere, spanioler og franskmænd. De lever blandt hinanden i de samme stater

”

Det, som vore forfædre i middelalderen kaldte tarvelig griskhed, kalder amerikanerne prisværdig ærgerrighed.

Alexis de Tocqueville

”

Den frihedsånd, som gennemstrømmer dette land, virker utvivlsomt lutrende og forædlende på de nye borgere.

Alex Felix

og under den samme regeringsform. Og selv om man stadig ser de gamle klasseforskelle fra Europa stikke frem i den nye verden, så har de dog langt fra så skadelig en indflydelse, som på vor side af det store verdenshav. Man finder kun en udpræget antipati hos de mange irlændere, der tilhører den mest dovne og derfor mindst agtede del af befolkningen, særlig i de store havnebyer. Denne befolkningsgruppe står ligeledes på et temmelig lavt stade, både hvad angår moral og kundskaber.

Man kan selvfølgelig ikke tale om en ensartethed i folkekarakteren i et land, som i et tidsrum af ti år har modtaget tre millioner indvandrere fra Europas forskellige lande og fyrstendømmer. I det hele taget må man beundre, at det amerikanske folk har svunget sig op på et så agtværdigt trin, som det nu er tilfældet. For man skal huske på, at en stor del af disse indvandrere hører til samfundets mindre dannede klasser. Og at mange af dem har en tvetydig karakter, som har tvunget dem fra den gamle verden til Amerika for her at finde et nyt hjem. Og man må heller ikke glemme, at der i Amerika ikke er nær så mange skranker og grænser, som kan hæmme den enkeltes frihed som i Europa.

Den frihedsånd, som gennemstrømmer dette land virker utvivlsomt lutrende og forædlende på de nye borgere. Og mange af dem har allerede på overfarten begravet deres gamle synder i havet. Selv om de må kæmpe hårdt og arbejde meget for at få en nogenlunde god tilværelse, så er næsten alle indvandrere tilfredse med de nordamerikanske staters institutioner, der sikrer dem en fri udfoldelse af deres kræfter. Ingen føler sig bundet af andre, ingen er tvunget ind i en bestemt bås eller virkekreds. Enhver kan uhindret og efter eget valg finde den bane, han ønsker her i livet. Og selv om samfundet med fornuftige love holder denne uuhæmmede frihed i ave, så er det dog denne frihed, som har været grundlaget for De forenede Staters eksempløse vækst og har sikret de fleste en stor og lykkelig fremtid. •

Skabelsen af den amerikanske identitet

Amerikanerne har måske nok forestillet sig, at de som nation havde frigjort sig fra historiens snærende bånd, men de synes samtidig at have et stort behov for at opdyrke en fælles historie. Måske netop i en nation, hvis etniske og kulturelle rødder udspringer i vidt forskellige dele af verden, bliver behovet for at skabe en fælles referenceramme tilsvarende større. National identitet er som regel først og fremmest resultatet af en lang fælles historie, som med tiden skaber en slags "kollektiv hukommelse".

For USA's vedkommende har et fælles idegrundlag imidlertid også siden nationens fødsel været tillagt stor betydning. Ideen om, at amerikaner var noget man valgte at være, har fremmet behovet for at definere et sæt af "amerikanske værdier". Forfatteren Nathaniel Hawthorne (1804-1864) beklagede sig i midten af 1800-tallet over, at mens englændernes nationalfølelse var menneskevarm og konkret, så var amerikanernes nationalfølelse med dens bekendelse til universelle principper "kold og hård ... som en stålfjeder der starter et kraftfuldt maskineri". Men det var netop disse universelle principper om lighed og frihed, der gjorde, at den stadige strøm af nye amerikanere hurtigt kunne føle sig som del af et nationalt fællesskab. Spillereglerne var til at forstå.

For den danske befolkning, hvis fælles identitet primært er blevet formet af århundreders tilknytning til det samme territorium, en fælles kirke, samt en høj grad af etnisk homogenitet, spiller loyalitet overfor et sådant sæt af fælles politiske værdier ikke helt den samme rolle. Det er derfor også forholdsvis fremmed for vores politiske debat at beskyjde modstandere for "udansk" virksomhed. Langt hyppigere optræder betegnelsen "uamerikansk" i amerikanernes politiske sprogbrug. Landets kongres har ligefrem haft en "Komité for uamerikansk virksomhed", HUAC (House Un-American Activities Committee).



"Uafhængigheds-erklæringen underskrives". John Trumbull malede dette billede over en periode på fem år, fra 1789 til 1794. Han rejste rundt i Amerika og var også i London og Paris for at portrættere underskriverne. En stor del af disse var senere at finde blandt forfatningsfædrene.

Fra slutningen af 1940'erne til slutningen af 1950'erne, mens Den kolde Krig var på sit højeste, spillede denne komité en væsentlig rolle i jagten på kommunister og andre politiske grupperinger, som blev anset for at være "uamerikanske".

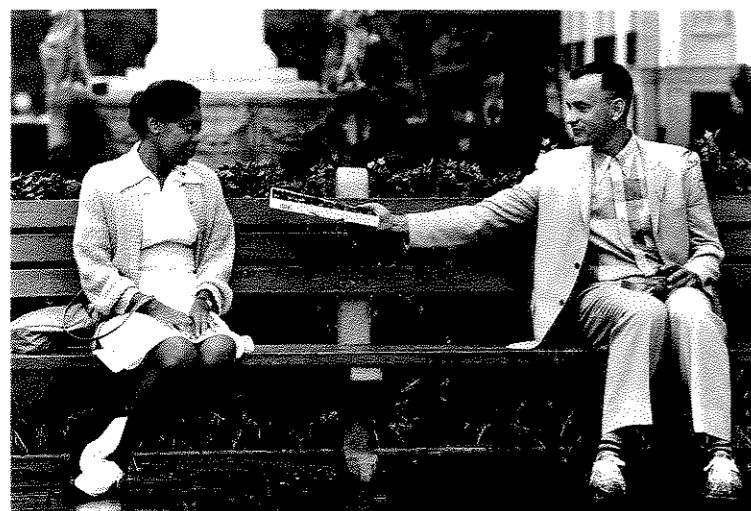
Hvis man anerkender ideen om, at amerikanerne besidder en særlig nationalkarakter, og at USA som nation har en særlig politisk kultur, hvilke faktorer har så formet disse særlige træk? Det oftest anvendte svar på dette spørgsmål blev givet af historikeren Frederick Jackson Turner i 1893. "The Significance of the Frontier in American History" - "betydningen af kolonisationsgrænsen i amerikansk historie" - hed den artikel, som lancerede hans såkaldte "frontier-tese". Kolonisationsgrænsen betegnede den zone, der lå mellem de allerede befolkede områder og vildniset. Det var her nybyggerne kæmpede for at etablere et civiliseret samfund.

Denne kolonisationsgrænse var siden nationens grundlæggelse rykket længere og længere vestpå, og Turner konstaterede på baggrund af den seneste folketælling, at denne proces nu var afsluttet.

Den dominerende ide om amerikansk kultur havde indtil Turners artikel været, at den var produktet af europæiske frø, som var blevet plantet og havde blomstret i ny, jomfruelig jord. Turner hævdede derimod, at det var selve den amerikanske natur, og de udfordrin-

Forfatningsfædrene

Amerikanernes politiske kultur er kendetegnet af en stærk "forfatningspatriotisme", og hos mange har forfatningsfædrene - de delegerede fra enkeltstaterne, der i 1787 samledes i Philadelphia og skrev USA's forfatning - nærmest status som halvguder. Allerede i 1830'erne bemærkede franskmænd Alexis de Tocqueville, at alle politiske spørgsmål i USA før eller siden endte som forfatningsmæssige spørgsmål. I kontroversielle spørgsmål lige fra abort til våbenlovgivning indgår en omfattende historisk granskning af materiale, der kan belyse forfatningsfædrenes intentioner, ofte som et centralt element i den politiske debat. Dykkelsen af forfatningsfædrene og deres ideer står i skarp kontrast til den mistillid, amerikanerne ofte udviser overfor deres aktuelle politiske ledere. Som historikeren Garry Wills har udtrykt det: "Vi er ærbødige over for vores historie for at kunne være kyniske over for vores regering. Vi bliver ved med at indkalde vores forfatningsfædre for at lade dem vidne mod det, de har grundlagt."



Den kroniske uskyld

Ideen om en særlig form for national uskyld har fra nationens grundlæggelse været en del af amerikanernes selvforståelse. Traumatiske begivenheder i landets historie er ofte blevet udlagt som "den amerikanske uskylds endeligt", men skaden synes aldrig at være definitiv. I filmen *Forrest Gump* (1994), med Tom Hanks (th.) i titelrollen, gennemlever den lidt underbegavede, men elskelige titelperson en række skelsættende begivenheder i USA's historie fra 1950'erne til 90'erne: raceadskillelsen i sydstatene, mordet på præsident John F. Kennedy (1963), mordene på Robert F. Kennedy og Martin Luther King, Jr. (1968), krigen i Vietnam og den deraf følgende splittelse på hjemmefronten, samt Watergate-skandalen, der tvang præsident Nixon til at forlade det Hvide Hus (1974). I filmen, der med en særlig teknik placerer skuespillerne i historiske dokumentarklip, mister Forrest dog hverken sin uskyld eller sin barnetro. Han legemliggør ideen om USA som "mulighedernes land". Forrest er sinken med det gode hjerte, der bliver millionær uden selv at vide hvordan eller hvorfor. Og det Amerika hans søn vokser op i ved filmens slutning, er det samme Amerika, som ved filmens begyndelse. Sårene i den nationale uskyld har endnu engang helet sig selv.

ger pionererne havde mødt efterhånden som de rykkede vestpå, der havde skabt den særlige amerikanske karakter og formet landets demokratiske politiske kultur. Vesten var for USA, hvad Middelhavet havde været for oldtidens Athen. Den amerikanske kultur var baseret på ekspansion, fremskridt og troen på uanede muligheder og uendelige ressourcer.

Det lille hus på prærien

Selve ideen om, at pionerlivet i grænselandet fremelskede særligt amerikanske dyder, havde eksisteret før Turner fremsatte sin tese. I en stor del af 1800-tallet ansås det således for at være en stor fordel for politiske kandidater, hvis de var født i en bjælkehytte på prærien, og mange kandidater gjorde, hvad de kunne for at tilpasse beretningerne om deres barndomshjem til sådanne forventninger. Turners tese gav nu sådanne opfattelser et videnskabeligt alibi.

Hvorfor appellerede Turners tese så stærkt til amerikanernes selvforståelse? Hvilken forskel gjorde det, om det var europæiske frø, eller det var kolonisationsprocessen og de unikke forhold i det amerikanske vildnis, der havde formet amerikanerne og deres institutioner? Det gjorde en kæmpe forskel. Turner gjorde amerikansk kultur exceptionel. Han godtgjorde, at den ikke var en lettere primitiv efterligning af europæisk kultur, og at amerikanere selv ikke var en europæisk afart, men et helt nyt folkefærd, der havde vasket tavlen ren og var startet på en frisk i "den ny verden". Frontier-tesen hjalp amerikanerne med at slippe af med et lurende mindreværdskompleks overfor europæisk kultur.

Tilbage stod spørgsmålet om, hvad der ville ske nu, hvor der ikke længere eksisterede en kolonisationsgrænse. Turner selv var optimist. Han mente, at pionerånden ville leve videre, og at amerikanerne ville finde nye udfordringer, nye grænser at overskride. Flere andre historikere har senere hæftet sig ved det forhold, at det netop var i disse år, at USA vendte blik-

ket udad og indtog sin plads som stormagt på den internationale scene. Det forhold vender vi tilbage til i bogens tredje del.

tekst 5

Frederick Jackson Turner om civilisationsgrænsens betydning i amerikansk historie (1893)

• Amerikas sociale udvikling er til stadighed begyndt forfra på kolonisationsgrænsen. Denne evindelige genfødsel, denne flydende tilstand i livet i Amerika, denne ekspansion vestpå med dens nye muligheder, dens vedvarende kontakt med det primitive samfunds enkeltheder leverer de kræfter, der dominerer den amerikanske karakter. Det rigtige sted at betragte denne nations historie fra er ikke Atlanterhavskysten, men Det storlåede Vesten ...

I bosættelsen af Amerika må vi være opmærksomme på, hvordan europæisk levevis kom til kontinentet, og hvordan Amerika ændrede og udviklede denne levevis og reagerede på Europa. Vores tidlige historie er studiet af europæiske spirer, som udviklede sig i amerikanske omgivelser. Folk, der har studeret vore institutioner har rettet for meget opmærksomhed mod spirernes oprindelse, og for lidt til de amerikanske faktorer. Kolonisationsgrænsen er stedet, hvor den hurtigste og mest effektive amerikanisering har fundet sted. Vildniset behersker nybyggeren. Det finder ham som en europæer i påklædning, aktiviteter, værktøj, måder at rejse på og tænke på. Det tager ham ud af hans togvogn og placerer ham i en birketræskano. Det tager civilisationens klæder fra ham og ifører ham jagtskjorte og mokkasiner. Det placerer ham i cherokeesernes og irokesernes bjælkehytter, og sætter en indiansk palisade op omkring ham. Inden længe er han begyndt at plante indiansk majs, og at pløje med en skarp kæp; han udstøder krigshyl og skalperer på traditionel indiansk vis.

Kort sagt, på kolonisationsgrænsen er omgivelserne først for stærke for ham. Han må acceptere de vilkår, han bliver budt, eller gå til grunde, og så

finder han sig til rette i de rydninger, indianerne har lavet og følger indianernes stier. Lidt efter lidt forandrer han vildniset, men resultatet er ikke det gamle Europa, ikke bare væksten af de germanske [dvs. engelske] spirer ... Sandheden er, at her er en ny frembringelse, som er amerikansk.

Først var kolonisationsgrænsen Atlanterhavskysten. Det var i en meget virkelig forstand Europas kolonisationsgrænse. Efterhånden som den flyttede vestpå, blev kolonisationsgrænsen mere og mere amerikansk. Ligesom på hinanden følgende gletscherdannelser skaber en række af endemoræner, således efterlader hver kolonisationsgrænse også sine spor bag sig, og når det bliver et beboet område, beholder regionen stadigvæk nogle af kolonisationsgrænsens egenskaber.

Derfor har kolonisationsgrænsens fremrykning betydet en stadig bevægelse væk fra Europas indflydelse, en stadigt voksende uafhængighed efter amerikanske retningslinjer. Og at studere denne fremrykning, mændene, der voksede op under disse forhold, og de politiske, økonomiske og sociale resultater af det, er at studere den virkelig amerikanske del af vores historie. •

Pionerånden

Frontier-tesens billede af vildnisets kolonisering er blevet fast inventar i den politiske retorik i USA. Tilmed er frontier-mytologien så rummelig, at både højrefløjen og venstrefløjen kan bruge den. For de højreorienterede er koloniseringen af Vesten en beretning om individualisme, offervilje, statens minimale rolle og kræfternes frie spil. For venstrefløjen derimod, er det beretningen om, hvordan de sande amerikanske værdier blev skabt i små pionersamfund med nærdemokrati, solidaritet og et tæt forhold til naturen.

John F. Kennedy er blandt de amerikanske præsidenter, der mest effektivt har anvendt frontier-mytologien i lanceringen af sine politiske visioner. Hans politiske program fik betegnelsen "The New Frontier" (det nye grænseland). Her var nybyggernes fysiske stra-

”
Civilisationsgrænsen er stedet, hvor den hurtigste og mest effektive amerikanisering har fundet sted.

Frederick Jackson Turner



Nationens far og mor

Amerikanernes mest anvendte nationalsymboler er uden tvivl Uncle Sam og Frihedsgudinden. Disse symboler repræsenterer to forskellige sider af den nationale identitet. De er henholdsvis den krævede far og den trøstende mor. Uncle Sam minder om den enkelte amerikaners forpligtelser overfor nationen: patriotisme og offervilje. Digteren Emma Lazarus' inskription på Frihedsgudinden minder derimod om, hvad nationen tilbyder den enkelte amerikaner, og for den sags skyld resten af verden: "Giv mig jeres trætte, jeres fattige, jeres sammenkrøbne masser, som længes efter at ånde frit".

badser og kampen for overlevelse på grænsen til vildnisset blevet erstattet med teknologiske udfordringer og de farer, som USAs rolle som "den frie verdens forsvarer" førte med sig. Som Kennedy udtrykte det i sin tale på det demokratiske partikonvent i Los Angeles, juli 1960:

"Jeg står her i aften med ansigtet mod vest, på det, der engang var den sidste kolonisationsgrænse. Fra de landområder, som strækker sig over 3000 miles bag mig, gav pionererne i gamle dage afkald på deres sikkerhed, på deres bekvemmelighed, og i nogle tilfælde på deres liv for at opbygge en ny verden herude vestpå ... Men ikke alle problemer er løst, og ikke alle slag er vundet, og vi står her i dag på kanten af et nyt grænseland - 1960'ernes grænseland, et grænseland med ukendte muligheder og veje, et grænseland med uopfyldte håb og trusler."

Adskillige historikere har i årenes løb forsøgt at aflive Turners frontier-tese. De har påpeget dens åbenlyse svagheder.

For nu at nævne et enkelt problem: hvad med det flertal af immigranterne, der aldrig mødte udfordringerne i grænselandet, men tog direkte til en af landets hastigt voksende storbyer? Kvinder og etniske minoriteter glimrede også med deres fravær i Turners Wilde Vesten. Hvordan blev de "amerikaniseret"?

Sådanne indvendinger har imidlertid ikke taget livet af frontier-tesen, måske fordi den ikke blot er en forklaring på skabelsen af en særegen amerikansk kultur, men også selv har sat sit præg på denne kultur.

tekst 6

Georg Brandes om sine rejseindtryk fra Amerika [1914]

Kritikeren og litteraturhistorikeren Georg Brandes (1842-1927), en af sin tids førende intellektuelle i Danmark, besøgte USA i 1914. Følgende tekst er et uddrag af hans beretning om rejsen.

• Fristaternes Beboere er et Folk af Optimister. Gladsynet, som er deres Grundegenskab, betragtes derfor af dem ikke blot som en Dyd, men som en Pligt. De er Optimister i Troen paa, at Alt vil lykkes dem; de overbyder alle. De bygger højere Huse, end nogen anden har bygget; de graver de Kanaler, ingen anden har kunnet grave; de køber de Kunstværker, der er alle andre for dyre. De har iblandt sig Jordens rigeste Mænd.

De er Optimister, thi de véd, at de er de sande Realister og Praktikere; de overvinder de Vanskeligheder, som afskrækker andre. De er Optimister; thi de véd, at de er de sande Idealister. Deres Statsmænd er gennemtrængte af ophøjede, moderne Principer, er Friheds og Retfærdigheds Talsmænd ... De nærer den oprigtigste Selvbeundring. Endog den Omstændighed, at deres Demokrati er blevet ren Pengevælde, gør endnu intet Skaar i Optimismen. Ja, man kan sige, at Optimismen er Nordamerikanerens Religion. Han vil først føle sig rokket, naar han trues af en social Revolte ...

Han føler sig baaren. Han er Dag ud, Dag ind, Vidne til en Vækst, en Tiltagen, en Svulmen, en Fremgang, der er utvivlsom, siden den lader sig udtrykke ved Tal. Han ser ganske vist nedbrydende Naturkræfter i Virksomhed: Chicago brændte op, San Francisco sank sammen ved Jordskælv. Men Sligt er øjeblikkelige Standsninger, fortløbige Hindringer, der med rivende Hast overvindes. Og idet Amerikaneren ser Viljer voxe og virke omkring sig, udvikles hans egen Vilje, hamres og hærdes, til den bliver staalhaard.

Men hvad er Vilje, som ikke ledes af Intelligens! Det er da først og fremmest Amerikanerens praktiske Intelligens, som skærpes og som slibes mod andre skærpede Intelligenser. Ingeniører fra Evropa, der intet har opfundet i det gamle Land, bliver Opfindere, naar de omplantes paa Amerikas Grund. Og her lønner Virksomheden sig. Opfinderens naturligvis slettest, i Fald han ikke tillige er Forretningsmand. Men Forretningsmandens lønner sig her, hvor der endnu er saa meget aabent Rum, saaledes at han med Lethed ved Flid tjener en Formue ...



Præsidenterne Franklin Delano Roosevelt (tv.) og Jimmy Carter (th.) med fjer på.

Hvad selve den finere Kulturs Grundbetingelse angaar, saa er den jo i Amerika til Stede. Grundlaget er Pengene. •

Ekspansionen og dens ofre

Det foregående afsnit redegjorde for, hvordan USA's ekspansion vestpå ifølge Frederick Jackson Turner havde formet det amerikanske demokrati og den amerikanske nationalkarakter. I det følgende vil vi se nærmere på selve denne proces og på dens omkostninger. En hovedpart af disse omkostninger blev betalt af landets oprindelige befolkning, indianerne.

Da USA vandt sin selvstændighed i 1783, var det et landbrugssamfund med ca. 4 mio. indbyggere fordelt på 13 enkeltstater. Disse stater lå alle på østkysten af det store nordamerikanske kontinent. Snart indledtes imidlertid en voldsom ekspansion vestpå og en stærk vækst i befolkningstallet. I årene fra 1815 til 1860 blev den amerikanske befolkning således firedoblet fra ca. 8 mio. til ca. 31 mio.

Thomas Jefferson, en af USA's grundlæggere og nationens tredje præsident (1801-1809) var af den overbevisning, at det amerikanske samfund kun kunne fungere som et sandt demokrati, hvis der var en udstrakt grad af lighed, og lighed forudsatte ifølge ham, at alle

borgere besad fast ejendom. Jefferson forestillede sig USA som en nation af selvstændige landmænd. En nation hvor nærdemokratiet trivedes, og regeringen i Washington blandede sig så lidt som muligt. Forudsætningen for, at den voksende amerikanske befolkning kunne passe ind i denne model var fortsat adgang til store arealer af billig jord. Derfor købte præsident Jefferson i 1803 det såkaldte Louisiana Territorium af Frankrig.

Købet føjede mere end 2 mio. kvadratkilometer til USA's areal, og fordoblede dermed stort set landets størrelse. Men dermed var det ikke gjort. Ekspansionen fortsatte i de næste 50 år. I 1819 afstod Spanien Florida til USA. I 1845 blev staten Texas indlemmet, og året efter gav Storbritannien efter lang tids konflikt afkald på store landområder i nordvest (Oregon-territoret). Samme år kom USA i krig med Mexico, og ved fredsslutningen i 1848 måtte Mexico afstå ca. halvdelen af sit territorium - et landområde på størrelse med Tyskland og Frankrig tilsammen. Dette landområde udgør i dag staterne Nevada, Arizona, New Mexico, Utah og Californien, samt halvdelen af Colorado og lidt af Texas.

Endelig købte USA i 1853 den sydlige del af de nuværende stater New Mexico og Arizona. Hvis man ser bort fra Alaska-territori-



I Amerika grubles og drømmes der ikke - der virkes ...

Georg Brandes, kritiker